

18:42 17:43

עליון המסע

לפרשת השבוע

בראשית

הפטרה: כה אמר

"בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ" [א, א]

רבי יהודה הלוי מגדולי גאוני ומשוררי ספרד בתקופת תור הזהב שלה, היה לו שכן גוי שהיה חכם ומלומד ביותר, וגם הוא היה משורר גדול. גוי זה היה כופר והיה טוען שהעולם נברא מעצמו, הרבה ויכוחים נהל אתו רבי יהודה הלוי להוכיח כי העולם נברא על ידי בורא, אך הגוי לא קבל את דבריו. פעם ישב הגוי וכתב שיר, כשהגיע לסיומה לא הצליח להעלות ברעיונו בתים שיסיימו את השיר כראוי, יצא לגינתו בתקוה כי האוויר הצח יעורר בו איזה רעיון טוב. באותו נכנס רבי יהודה הלוי לבקרו, ומצא על השולחן את השיר שהיה באמצע כתיבתו, התיישב רבי יהודה וכתב לו סיום מוצלח. כשגמר לכתוב נכנס הגוי והביט על הגיליון של השיר, ולמרבה הפליאה ראה שהשיר גמור, שאל הגוי: מי כתב את זה? אמר לו רבי יהודה: הדלת היה פתוח ונכנס בו חתול, כשנכנסתי נבהל החתול וקפץ על השולחן והדיו התהפך ונשפך על הגיליון, ובמקרה יצא סיום מוצלח לשיר. התקצף הגוי ואמר: איזה הבלים אתה מדבר, וכי יתכן שמדיו שנשפך יצא דבר כזה? אמר לו רבי יהודה הלוי: ישמעו אוזניך מה שפיר מדבר, אם כמה שורות בשיר אינם יכולים להיכתב בדרך מקרה מדיו שנשפך, איך עולם מופלא כל כך יכול להיברא מעצמו!?

הלימוד בגיליון מוקדש

אלף בת ele

ניתן להקדיש ללא עלות את הגיליון

אשרי אדם מצא חכמה ואדם יפיק רבונה משלי ג'ג

דבר תורה על הפרשה

נאמר בפרשה: "אלה תולדות השמים והארץ בהיבראם ביום עשות ה' אלוהים ארץ ושמם". ידוע, שבכל מקום שמוזכר שם ה' (לא אלוקים, אלא ה', באותיות יו"ד, וה"י, ווא"ו וה"י), הכוונה היא למידת הרחמים של ה' יתברך.

כמו שאנו אומרים בי"ג מידות, ה' ה' אל רחום וחנון. מה שאין כן השם "אלוקים", שאז הכוונה היא למידת הדין שבה מנהיג ה' את העולם. אמרו רבותינו במדרש, שכאשר רצה ה' יתברך לברוא את העולם, רצה לברוא אותו שיתנהל במידת הדין, שכל אדם שיחטא, מיד תנהג בו מידת הדין, וכפי שעשה, כך יעשה לו. אם יעבור על החוק, מיד יענש. ראה הקדוש ברוך הוא שהעולם לא יוכל להתקיים בצורה כזו, וכמו שאמר דוד המלך עליו השלום "ואל תבוא במשפט את עבדך כי לא יצדק לפניך כל חי", לכן החליט הקדוש ברוך הוא שהעולם יתנהל גם במידת הרחמים, לפני משורת הדין, וזה מה שנאמר "ביום עשות ה' אלוהים ארץ ושמם", "ה' אלוקים", הכוונה גם מידת הדין וגם מידת הרחמים. ואומרים רבותינו, שלא רק ששיתף ה' יתברך את מידת הרחמים עם מידת הדין אלא שהקדים את מידת הרחמים, שהרי נאמר "ה' אלוקים", ולא נאמר "אלוקים ה'".

ועלינו להבין, מה הכוונה בזה שהקדים את מידת הרחמים? מה זה משנה איזו מידה כתובה ראשונה? ביאור הדברים, הוא על פי דברי הגמרא במסכת פסחים (דף קיח.), שם דרשו רבותינו "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו", שגובה חובתו בטובתו.

תשס"א - תשע"ד 1920-2013

מה אומרים על העלון?
נשמח לשמוע - 0506255911
elial@eca.gov.il

מותר לדבר בבית הכנסת
רק עם ה' יתברך

בן ברטה ושלמה

העלון מוקדש לעילוי נשמת

זיסים אלכס

אליהו שלם בן מזל

שושנה בת ויקטוריה

זוהרה בת רחל

איציק הרוש

רפי גולן

ר' רחמים רובין

ברטה בת מרים

לאה חכמון בת מרים

יעקב אסטרוב בן זהבה

שלמה בן שושנה

אברהם בן שושנה

יִצְחָק הַשֵּׁקֶל יְלָדִים יְקָרִים!

"אה... זה ברור!" ענה חצקל, "לא מספיק שאתה התנדבת לקחת אותי בעגלה שלך – אתה עוד צריך גם לסחב את השק שלי? לפחות את השק אני אסחוב בעצמי, שלא יהיה לך קשה!"

בראשית ברא אלקים" (בראשית א, א)

עיף ומתש הלך חצקל בדרך, כשהוא סוחב חבילה כבדה על הכתפיים. השמש זרחה על ראשו, וטיפות של זעה נזלו על פניו. "כבר אין לי כוח", נאנח חצקל. "מה יהיה הסוף? עד מתי אני אסחוב עם ההבילה הזאת בדרכים? הלואי שיגיע לכאן איזה 'טרמפ' – איזו עגלה עם סוסים – שמישהו יתנדב להעלות אותי על העגלה שלו!" ופתאום, בעודו חושב את המחשבות האלו, נשמע מעליו קול: "יהודי! אתה רוצה לעלות על העגלה שלי?" חצקל הרים את עיניו והביט בהפתעה על העגלה, על הסוסים ועל העגלון שמזמין אותו לעלות. "בוא, תעלה! זה לא יעלה לך שקל! בחנם!" קרא אליו העגלון. "נו, מה אתה חולם? תעלה כבר!" זרז אותו. חצקל המאשר עלה על העגלה. "תזכר למצוות, השם יברך אותך!" ברך את העגלון. העגלה המשיכה לנסוע בדרך, ופתאום העגלון שם לב שחצקל יושב על הספסל שבעגלה וממשיך לסחב את השק על שכמו! "הי, מה קורה לך?" קרא העגלון לעבר חצקל, "למה אתה עדין מחזיק את השק על הכתפיים?" "אה... זה ברור!" ענה חצקל, "לא מספיק שאתה התנדבת לקחת אותי בעגלה שלך – אתה עוד צריך גם לסחב את השק שלי? לפחות את השק אני אסחוב בעצמי, שלא יהיה לך קשה!" חצקל הוא אדם מציניק, אבל יש בעולם הרבה אנשים מציניקים כמוהו. השם ברא את העולם. הוא ברא את כלנו, ומדי יום ביומו מחדש בטובו מעשה בראשית. הוא נותן לנו כל יום את מה שאנחנו צריכים. לפעמים קורים לנו דברים מדיאגים, ואנחנו מתחילים לחשוב: מה יהיה? עלינו לבטח בהשם שברא אותנו, כי הוא דואג לכל הדברים שלנו. אנחנו צריכים רק להשתדל לעשות מה שצריך, ולהשאיר את הכול לריבונו של עולם! מי שדואג ומפחד מכל מיני דברים, דומה לחצקל. הוא כאלו רוצה לעזר להשם יתברך לסחב את כל הבעיות. לא, לא צריך לעזר להשם. הוא עשה, עושה ויעשה לכל המעשים. אנחנו כאלו יושבים בתוך העגלה, בידיים של הקדוש-ברוך-הוא שמוביל אותנו, ודואג לכל העניינים. נבטח בהשם בכל לבנו, והוא ידאג לכל מחסורנו!

מאמר "פתח אליהו הנביא" הוא פתיחה

שפתח אליהו הנביא לרבי שמעון בהקדמת תיקוני הזוהר. מעלת הזוהר ידועה. וכן ידוע שמעלת תיקוני הזוהר היא למעלה מהזוהר. כתב הגר"א שדף אחד בתיקוני הזוהר שווה לעשרה דפים בזוהר.

תתארו לכם, שכשרצו רבי שמעון בר יוחאי וחבריו לעסוק בתיקונים, ירד אליהו הנביא, מה שלא קרה אפילו באדרא רבא. ירד, ונתן להם פתיחה ללימוד. "פתח אליהו הנביא זכור לטוב ואמר רבון עלמין דאנת הוא חד ולא בחשבון. אנת הוא עלאה על כל עלאין סתימא על כל סתימין לית מחשבה תפיסא בך כלל". אומר אליהו הנביא לרבי שמעון ולחבריו, אתם הולכים עכשיו לעסוק בעיון ברזי תורה. תראו, על מה אנחנו יכולים לדבר? על מה אנחנו יכולים לעיין? לא בעצמות הבורא! "ריבון עלמין, דאנת הוא חד ולא בחשבון", אתה הוא אחד, אבל לא האחד של החשבון. האחד של החשבון הוא מספר אחד אבל יש גם שניים, שלושה. לא, אתה הוא אחד לא של חשבון, אתה מציאות אחת – אין עוד! כלומר בעצמותו יתברך "לית מחשבה תפיסה בך כלל". "אנת הוא עילאה על כל עילאין", אתה עליון על כל העליונים, כל הרוחניים, כל העולמות. אתה לא שייך לחשבון. אם כן, אליהו הנביא הקדים לרבי שמעון וחבריו את היסוד הזה שבעצמותו יתברך אנחנו לא מדברים. במה אנחנו כן מדברים? כתוב בהמשך "אנת הוא דאפקת עשר תקונין וקרינן לון עשר ספירן לאנהגא בהון עלמין סתימין דלא אתגליון ועלמין דאתגליון". כלומר במה אנחנו כן עוסקים? אנחנו עוסקים בעשר ספירות.

רבי אשר מסטאלין

נפטר בשנת תקפ"ז הרה"ק רבי אשר בהרה"ק ר' אהרן מסטאלין. בנו של רבי אהרן הגדול מקארלין. בהיותו בן י"ב שנה נפטר עליו אביו, ונתחנך אצל הרה"ק ר' שלמה מקארלין זצ"ל, ואחר הסתלקותו נסע להסתופף בצל הרה"ק ר' ברוכ'ל ממעז'בז' זי"ע. בשנת תקנ"ב התחיל להנהיג עדה בסטאלין ונתקבצו סביבו תלמידים חסידים ובני עליה שהשפיע עליהם מתורתו ועבודתו. מזווג שני נולד לו בנו ח' בית אהרן' מקארלין זצ"ל.

"כל אדם המענג את השבת, יינתנו לו כל משאלות ליבו".

אוצר אהרן נ'ס'ט י"ן

**המפתח לחיים
מאושרים, - כדי לזכות
לחיות חיים מאושרים
ישנו מפתח אחד ומיוחד
, הלוא הוא עבודת
המידות והשגת
השלמות שבהן,
ואלמלא עושה האדם
שימוש נכון באותו
מפתח, עלול הוא לאבד
את כל מה שיש לו**

דזיוק לאליה

"נעשה אדם בצלמנו כדמותנו" [א, כו]

הרב יעקב ישראל לובצ'נסקי הי"ד זצ"ל, המשגיח בשיבת "אהל תורה" של רבי אלחנן וסרמן הי"ד זצ"ל, הקשה על פסוק זה: כיצד יתכן לומר שהקב"ה יצר אדם בצלמו וכדמותו, בשעה שאין לקב"ה לא גוף, ולא ישיגוהו משיגי הגוף ואין לו שום דמיון כלל? ובאר, שהקב"ה נעתר לאדם השב בתשובה ומסכים למחול לו על העוונות שעשה, אולם הוא איננו מוחל על חטאים שבין אדם לחברו, אשר לא נעשו כלפיו - אלא כלפי בני אדם. יוצא אפוא, שהקב"ה מוחל על חטאים שבין אדם למקום, ואלו האדם יכול למחול על חטאים שבין אדם לחברו, ובכוח מחילת עוונות שנתן בידו, דומה האדם ליוצרו. הרב דוד שרייבר, מגבאי "קופת העיר", סיפר שפעם נגש אל הרב שטיינמן ז"ל לצורך עריכת בירור לגבי מגבית אחת, אשר ענינה היה ידוע לרב. הרב שטיינמן אישר את המקרה והוסיף: יש צרות נורמליות, אשר לדאבון לב, שומעים עליהן מפעם לפעם, אך ישנן צרות משונות, שהן נוראות ואיומות, ואי אפשר לקלוט את עומק הטרגדיה, ואני אומר לך שהסיבה לכך היא משום פגיעה בבין אדם לחברו. זה עתה - המשיך הרב שטיינמן - היה כאן יהודי שספר על צרות משונות שפקדו אותו, שאלתי אותו, האם הוא פגע פעם במשהו, אך הוא ענה בשלילה. שאלתי אותו שוב: "האם הנך בטוח שלא פגעת אף פעם במשהו"? ושוב הוא השיב: "לא"! חזרתי על השאלה בשלישית, ואז נזכר: "כן, פגעתי פעם במשהו, אבל אני הייתי הצודק"... "בוודאי שהוא היה צודק" - סיכם הרב שטיינמן - "על פגיעה בלי הצדקה איננו מדברים בכלל... אבל האם למישהו צודק מותר לעשות הכול? כולם מבינים שאדם שהורג מישהו מכיוון שהוא הכעיס אותו, הוא רוצח, על אף שיתכן שהכעס שלו מוצדק... ובאופן דומה עלינו להתייחס גם לפגיעה בזולת, הנעשית, לכאורה, בצדק!"

כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם

הרבי מלובביץ

חב"ד
כל הלב לכל אחד

רבי מנחם מנדל שניאורסון

אחרי שהתורה מספרת על בריאת האדם היא אומרת: "ויקה ה' אלוקים את האדם ויניחם בגן עדן". משמעות הדברים היא שהאדם הובא אל גן עדן מחוצה לו. אם כן, היכן נברא? אומר המדרש (בראשית רבה פרשה יד, ח) שאדם "ממקום כפרתו נברא", כלומר, ממקום המזבח בהר המוריה. וכך קובע הרמב"ם (הלכות בית הבחירה פרק ב, הלכה ב): "ובו הקריב אדם הראשון כשנברא קרבן, ומשם נברא". לפי זה, בריאת האדם הייתה הרחק מגן עדן, שמיקומו מתואר בין הנהרות פרת וחידקל. מקום זה מרוחק מירושלים חמישה-עשר ימי הליכה, כפי שמובא בעניין עולי הרגל, שה'אחרון שבישראל' נזקק לחמישה-עשר ימי הליכה כדי שיגיע לביתו שבנהר פרת. יש האומרים שגן עדן השתרע עד הר המוריה, וזאת על בסיס דברי חז"ל (פרקי דרבי אליעזר פרק כ)

ש"שער גן עדן סמוך להר המוריה". אבל קשה לקבל תירוץ זה, כי הכול מודים שמקומו של גן עדן הוא בין הנהרות פרת וחידקל, ומה שכתוב כי שער גן עדן נמצא בירושלים הכוונה למחילה המחברת בין שני המקומות. לפי רש"י, הקב"ה צבר את העפר שממנו יצר את האדם "מארבע רוחות". רש"י מביא עוד פירוש: "נטל עפרו ממקום שנאמר בו 'מזבח אדמה תעשה לי'". דבריו עולים בקנה אחד עם הדעה שאדם נברא בהר המוריה. אם כן, מדוע אין הוא מסביר כיצד הובא האדם מהר המוריה לגן עדן באותו יום? ומדוע לא נברא מלכתחילה בגן עדן? הגמרא (סנהדרין לחב, דנה בפרטי מאורעות היום השישי לבריאה וכותבת: "שעה ראשונה הוצבר עפרו", ובשעה השתים-עשרה "נטרד והלך לו" מגן עדן. אם מרגע בריאתו ועד סילוקו מגן עדן עברו שתים-עשרה שעות בלבד, איך ייתכן שנברא בהר המוריה, המרוחק חמישה-עשר ימי הליכה! אלא שלפי רש"י בשעה שאדם הראשון נברא גן עדן עדיין לא היה קיים. תחילה: "ויצר ה' אלוקים את האדם עפר מן האדמה". אחר-כך "ויטע ה' אלוקים גן בעדן מקדם". ואחרי החטא נאמר: "וישלחו ה' אלוקים מגן עדן, לעבוד את האדמה אשר לוקח משם". כלומר, האדם הוחזר למקום שבו נברא - מחוץ לגן עדן. וכיצד הובא לגן עדן בתוך זמן קצר? יש לומר שלפי רש"י בריאת האדם הייתה כולה מעשה ניסים. גם עצם מעשה הבריאה שלו היה בדרך נס: "צבר עפרו מכל האדמה, מארבע רוחות". אם כן, כשם שבריאתו הייתה ניסית, גם הבאתו לגן עדן הייתה ניסית. וכאן רואים את מעלתו המיוחדת של כל יהודי. חז"ל אמרו שהאדם נברא יחידי, ללמדנו שכל אחד ואחד הוא "עולם מלא".

**מוזמנים לשיעור תורה מרתק קבוע כל שני ורביעי עם הרב
יהודה בר שלום שליט"א**

הדפסת, הפצת, זכית בזיכוי הרבים

מכתב אל מנהיג

"בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ" (א', א')

"אמר רבי יצחק, לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מ'החודש הזה לכם ראש חודשים' (שמות י"ב, ב'), שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל. ומה טעם פתח בבראשית, משום (תהלים קי"א, ו') 'כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים', שאם יאמרו אומות העולם לישראל 'לסטים אתם, שכבשתם ארצות שבעה גוים', הם אומרים להם 'כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו – ברצונו נתנה להם, וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו' (רש"י) - מדברי רש"י למדים אנו מסר ברור ביותר. את הטענה של 'ליסטים אתם' אין יכולים לטעון אלא שבעת העממים בלבד, משום שהם חיו בארץ קודם שנצטוו ישראל לכובשה.

אשר על כן, אם יבואו הכנענים, הפריזים והגבעונים ויטענו על זכויותיהם – נוכל לענות להם מהתורה, כמו שענה גביהא בן פסיסה לכנענים שטענו לפני אלכסנדר מוקדון על זכותם בארץ (סנהדרין צ"א ע"א). אבל לישמעאלים אין אפילו טענה אודות זכויותיהם בארץ, שהרי הארץ לא נכבשה מהם, שכן מעולם לא החזיקו בה. טענתם היחידה היא על היותם יושבים בה הרבה שנים; אולם אנחנו מוחזקים בה עוד לפניהם, וכגון בעיר חברון, שמאז ומעולם גרו בה ישראל, עד שטבחו בהם אוכלי פיתם וגרשום. ומה מקום לטענת הישמעאלים על זכויות בארץ, ואפילו סלקא דעתין אין להם. על פי דברינו יתיישב מהו שכתוב: "כוח מעשיו הגיד 'לעמו'", שכן לכאורה היה צריך לומר: כוח מעשיו הגיד 'לאומות' על טענתם! אלא לומר לך, שהטענה של 'כוח מעשיו' היא תשובה ניצחת 'לעמו' על כל טענה. כלומר: אם אנחנו, עם ישראל, נדע שארץ ישראל שייכת לבורא העולם והוא נתן אותה לנו בלבד, אם אנו נאמין בזה – או אז נוכל לנצח גם את אויבינו בזכות זו.

עשיר ירא שמים ובעל נכסים רבים שהיה מרבה לגמול חסדים, באחד הימים, בעת שהגיע בתפילתו למלים

"משפיל גאים עדי ארץ, "מחשבה זרה עברה במוחו: "במה יכול ה' להשפיל אותי עדי ארץ? הן יש לי הכול! עסקים, נכסים רבים, וממון רב, בניינים רבים והמגרשים עליהם הם ניצבים. ונוסף לכל אלה", המשיך העשיר במחשבתו, "הן יש לי בנים עשירים ואם חלילה יארע לי דבר מה וארד מנכסי, יתמכו בי וירימו את קרני!" לא חלף זמן רב והתערערה אמונתו בה', יראת ה' עזבה אותו עד שהחליט להמיר את דתו, ושם פעמיו אל ביתו של הכומר. כשראה הכומר את היהודי העשיר והנכבד מגיע לביתו שאל בפליאה: "מה לכבודו בבית?". "באתי להמיר את דתי", ענה. השתומם הכומר מתשובתו וחשב: "בוודאי בא האיש להתל בי או שמא נסתתרה בינתו. הן לא יתכן כי אדם מבוגר ונכבד לעת זקנתו יבוא להמיר את דתו!" לא האמין אפוא הכומר לדברי הגביר אך השיב: "אם אמנם חפץ אתה בלב שלם להמיר את דתך, נשמח לקבלך ברצון ובאהבה, אך עלי לבחון את אמיתות כוונותיך. ידוע לכל כי בעל נכסים רבים אתה. והיה אם תתחרט ותחזור בך מכוונתך, אז תפסיד את כל רכושך, מחצית הרכוש יעבור למלך ומחצית יעבור אלי". "כאשר דיברת כן יהיה", הסכים הגביר ואף חתם על מסמך המאשר את הדברים. כדי לחגוג את המאורע כיבד הכומר את אורחו בסעודה דשנה משופעת במשקאות מובחרים. לאחר ששתה הגביר הרבה תרדמה נפלה עליו. כיהא למארח, הוליכו הכומר לחדר מיוחד שם ישן הגביר שעות רבות. בחצי הלילה הקיץ הגביר משנתו, הביט כה וכה ולא ידע היכן הוא נמצא, עד מהרה שיחזר את המאורעות וכשזכר במה שעבר עליו ובסיבת בואו אל בית הכומר, להמיר את דתו בהבל וריק, מיד נבהל! "כיצד העזתי לעשות זאת?" חשב בליבו, "אכן בשל מעשה זה, יעבור עתה כל הוני לאחרים ואהיה ריק מנכסי, ערום וחסר כל, מי יחמול עלי?!? אפילו בני לא יניחו לי לדרוך על מפתן ביתם... עתה מבין אני כי ה' משפיל גאים עדי ארץ... אי אפשר להשפיל אדם יותר ממה שהושפילי כעת..." בלב מלא יגון וצער עזב האיש בחשאי את ביתו של הכומר ויצא אל הרחוב החשוך. אנה יפנה? להיכן ישים פניו? לאן ילך? מי ינחמנו ביגונו? סבב האיש מרחוב לרחוב וליבו מכה: כיצד העז לעשות כדבר הרע הזה? עודנו מהלך כה וכה ברחובות האפלים, והנה נראתה מרחוק קרן אור. התקרב הוא אל מקור האור וראה כי מחלון אחד הבתים הוא בוקע. ניגש אפוא אל הבית וראה אדם עומד בפתחו. "מדוע אינכם ישנים? הן שעת חצות חלפה זה מכבר!" "אורח חשוב ויקר הגיע לבית", ענה, "הבעל שם טוב ותלמידיו מתארחים בצל קורתך". שמע זאת הגביר והחליט: "אכנס אל הצדיק ואספר לו את צרתי. הוא ימצא דרך להושיעני!" שפך הוא לפני הבעש"ט את מר נפשו, דמעות חמות וצורבות זלגו מעיניו. "כל ימי חיי הייתי ירא ה' ומקיים מצוה קלה כבחמורה", בכה, "עתה עברה בי רוח שטות לעשות כדבר הרע הזה אין זאת אלא כי מאת ה' הייתה זאת לנסותני. אנא רבנו הצדיק! חוס על נפשי האומללה ועזור לי להיחלץ מן המיצר!" "עתה בוודאי מאמין אתה כי ה' משפיל גאים עדי ארץ כי חווית זאת על בשרך, אך האם מאמין אתה כי ה' מקיים גם את חלקו השני של הפסוק, "מגביה שפלים עד מרום"? "מאמין אני בכך באמונה שלימה!" הכריז הגביר. עודנו מדבר ובחוץ נשמעו קולות המולה עזים... יצאו וראו כיצד אנשי העיר אצים ורצים עם דליי מים לנסות להציל משהו מן הדליקה שפרצה בביתו של הכומר, אך ללא הצלחה... הבית על כל יושביו נשרף כליל... "אכן", אמר הגביר ברעדה, "ה' משפיל גאים עדי ארץ ומגביה שפלים עד מרום!"

סיפור לשבת

הרב ארנע לייטנא

מתוך [חולל ה'סו] [סו]

דרכון בעד קריאה בכף-היד

בג' בחשוון הבא עלינו לטובה יציין עם ישראל בגעגוע עז ובכיסופין שבע שנים לפטירתו של מאור הגולה בדורות האחרונים, מרן שר התורה הגאון רבנו עובדיה יוסף זי"ע. נציין כאן שני גרגרים קטנים מדברים שסיפר מרן בעצמו: מרן התגורר במצרים כדי ללמד שם תורה, בין השנים תש"ח לתש"י, בשנת תש"י הוא החליט לשוב ארצה, אבל נתקל בבעיה עם השלטונות המצריים שסירבו לחדש את דרכונו ולתת לו אשרת יציאה לישראל. ימים רבים הצטער מרן על העובדה שמעכבים אותו מלשוב לציון ברינה, עד שבאחד הימים הגיע יהודי בשם ליאון גבאי. מרן כותב עליו שהיה יודע להביט בכף ידו של האדם ולומר לו מה עבר עליו, מה קורה איתו בהווה ומה יעבור עליו בעתיד... מרן ליאון התלווה למרן למשרד הפנים וניגש לפקיד. הפקיד שלא הכיר אותו שאל לרצונו, ומרן ליאון השיב לו שאם ברצונו לראות דבר שלא ראה מעולם - שיגיש לו את כף היד. הפקיד הביט בו בחשדנות, אבל הסקרנות גברה עליו. הוא הושיט את כף ידו לליאון שהביט בה מספר רגעים. אתמול בלילה הייתה לך מריבה קשה עם אשתך, "אמר ליאון לפקיד ההמום, "ישבת כל הלילה ובכית בגלל זה". מילותיו של המצרי נעתקו מפיו. "אם אתה רוצה להשלים איתה", המשיך ליאון להפתיע את המצרי, "תעשה כך וכך", הפקיד נענע בראשו לאישור, אכן, זה מה שאשתו אוהבת... מהיכן יודע זאת היהודי המזר? "וליאון ממשיך להבטיח לו: "ברגע שתעשה את זה היא תתפייס, תסכים לוותר לך, השלום ביניכם ישוב על כנו והכל יהיה בסדר..." הפקיד המצרי היה מוכן לקטוף עבור ליאון את הירח: "מה אדוני רוצה במשרד הפנים"? ליאון חייך בשלווה: "דרכון לחכם היהודי שנמצא פה, ואם אפשר להזדרז כי הזמן שלו יקר..." סיים מרן הגר"ע בחיוך: "המצרי הושיב את שנינו ליד השולחן שלו וביקש שנמתין. הוא הסתובב מעט בין החדרים, דיבר עם הפקידים, החתים ושרבט, בירר איתנו פרטים וליווה אותנו בכבוד רב להמשך הדרך * * *. "השורות הבאות אופטימיות פחות, אך יש בהן כדי להעיד על תעצומות נפשו של מרן זי"ע עבור העם היושב בציון. בזמן מלחמת יום הכיפורים היו חללים ונעדרים רבים שלא ניתן היה לקבוע את מותם או לזהותם בצורה קלה. תשע-מאות (!) תיקי עגונות הועברו למרן מתוקף כהונתו כרב הראשי לישראל. הוא מספר על חוויות קשות מאוד בעת זיהוי הממצאים שהובאו לפניו (חלקי גוף, שיניים, ועוד), ועל לילות נטולי שינה במשך שנה ומחצה בשל הקושי הנפשי הכרוך בעבודה הקשה הזו. בסייעתא דשמיא ובעבודת פרח תורנית ונפשית התיר מרן את רוב רובן של העגונות מן המלחמה הזו, וברוך השם אף לא אחד מן התיקים שהותרו על ידו - התגלה כטעות. עד היום לא שב אף חייל או נעדר שמרן התיר את אלמנתו להינשא. קוריוז שמעיד על גדלותו האדירה של מרן מספר על כך שבישיבת הממשלה דאז הוגשה שאילתא לפני ראש הממשלה. "מדוע 900 תיקי עגונות הועברו לרב עובדיה יוסף, בעוד שלצידו מכהן רב ראשי נוסף, אשכנזי? שיחלקו את התיקים חצי-חצי". תשובתה של ראש הממשלה הייתה חדה וקצרה: "כאשר הרב עובדיה מתיר, איש לא מהין לערער ולהרהר אחריו. רק הוא יטפל בתיקים אלו."

סגולת תומר דבורה - הרמ"ק העיד עליו האר"י הקדוש זי"ע, א, שהרמ"ק הגיע

לשלימות קודש, ולא נפטר אלא בעטיו של נחש. בהסכמתו של בעל השל"ה הקדוש לספר "תומר דבורה", נאמר - "וכל מי שרגיל בספר הזה, ואומר אותו בכל שבוע או בכל חודש, מובטח לו שהוא בן העוה"ב."

תומר

מחבר הספר הינו הרמ"ק הקדוש, אור העולם רבי משה קורדובירו בן רבי יעקב זי"ע. מלאכי אלוקים שתו בצמא ממעיניו של הרמ"ק הקדוש. בין השותים בצמא את דבריו היו רבי חיים ויטאל זי"ע, א, רבי אליהו וידאש זי"ע - מחבר הספר "ראשית חכמה", והאר"י הקדוש זי"ע. א. בהלוויית הרמ"ק ראו עמודי אור מעל מיטתו, והעיד עליו האר"י הקדוש זי"ע, א, שהרמ"ק הגיע לשלימות קודש, ולא נפטר אלא בעטיו של נחש. בהסכמתו של בעל השל"ה הקדוש לספר "תומר דבורה", נאמר - "וכל מי שרגיל בספר הזה, ואומר אותו בכל שבוע או בכל חודש, מובטח לו שהוא בן העוה"ב". וכן, ידוע כי כ"ק האדמו"ר ר' יואל טיטלבוים מסאטמר זי"ע, א גילה שכ"ק האדמו"ר מצאנו - 'הדברי חיים' זי"ע, א הבטיח: שכל הלומד מהספר "תומר דבורה" מובטח לו שלא יפגע מהמחלה הממארת והידועה. מדברים אלו ניתן להבין כי הקורא בספר "תומר דבורה", מביא לעצמו ולמשפחתו את ברכת ה' ופועל לפתיחת אוצרות הישועה, בכל העניינים.

ועוד מדרך החכמה להיותה משגחת על כל המציאות מפני שהיא המחשבה החושבת על כל הנמצאות ועליה נאמר (ישעיה נה, ח): (כי לא מחשבותיי מחשבותיכם, וכתוב) (שמואל ב יד, יד): (וחשב מחשבות לבלתי יידח ממנו נידח" וכתוב) (ירמיה כט, יא): (כי אנכי ידעתי את המחשבת אשר אני חושב עליכם בית ישראל מחשבות שלום ולא רעה לתת לכם אחרית תקוה". כך צריך האדם להיות עיניו פקחות על הנהגת עם ה' להועילם, ומחשבותיו תהיינה לקרב הנדחים ולחשב עליהם מחשבות טובות, כמו שהשכל חשב תועלת הנמצא כלו, כך יחשב הוא תועלת החברים ויתייעץ עצות טובות עם ה' ועם עמו בפרט ובכלל, והיוצא מההנהגה הטובה ינהלהו אל ההנהגה הישרה ויהיה לו כמו שכל ומחשבה לנהגו ולנהלו אל המנהג הטוב והישר, כמחשבה העליונה המיישרת האדם העליון.

בני לא קדימות

אב לבנו: "מה למדת היום בגן"? הבן: "הגננת סיפרה לנו שבני ישראל היו צריכים לעבור את ים סוף. אז משה הזעיק את חיל ההנדסה, שבנה גשר צף על המים. לאחר שכל בני ישראל עברו בגשר, פוצצו אותו חיילי ההנדסה, וכל המצרים טבעו. האב: "מה, זה מה שהגננת סיפרה לכם"? הבן: "לא, אבל אם הייתי מתאר לך את השטויות שהיא באמת סיפרה, לא היית מאמין..."

טעם שנקרא שבת שאחר סוכות 'שבת בראשית' כתב רבינו (ב, ג): כי בשעת הבריאה לא ברא ה' כוה בעולם זולת לעמוד ששת ימים לטעם הנודע לו, גם ידוע ליודעי אמת. ונתחכם ה' וברא יום אחד הוא יודע להוביל ביום חזרה ומשפיע נפשל עולם שיעור המקום עוד ששת ימים וכן עז"ה. חולת זה היום היה ה' עולם חרב בגמר ששת ימים וחזרה לתהו ובהו וצריך ה' להכניס פעם ב', ובאמצעות שבת העולם עומד. בספר אהבת חיים (לשבת בראשית) הביא לדברי רבינו שכתב שכל קיום העולם בששת ימי המעשה הוא על ידי השבת שלפניו. וכתב שיתכן לומר, שכל ענין זה נאמר רק כאשר ששת ימי המעשה הם ימי חול גמור, אבל כאשר חל יום טוב באמצע השבוע אזי גם ששת ימי השבוע הם קודש, כפי שכתב ביעב"ץ בטעם שאין אומרים "ויהי נועם" במוצאי שבת כאשר חל יום טוב באמצע השבוע הבא, כי כאשר חל יו"ט באמצע השבוע נשפע על כל ימות השבוע קדושת שבת ויו"ט להגן ולהושיע. ואם כן הדברים קל וחומר, שבחודש תשרי שהוא משופע בימים טובים, ראש השנה ויום הכיפורים וימי הסוכות, שבוודאי כל ימי החודש הם חטיבה אחת של קדושת שבת ומועד, ושוב אין צורך לקדושת השבת להמשיך קיום לעולם. ובוזה מובן מנהג העולם שקוראים לשבת הראשונה שאחר חג הסוכות שבת בראשית, כי אחרי שעברו כל המועדים וחזורים לימות החול, הרי זו השבת הראשונה שהעולם זקוק לקדושת השבת כדי להמשיך ולהתקיים, והשבת הוא משפיע עליו ענין של 'בראשית' דהיינו שייברא מחדש, עכ"ד.

הרב עובדיה

יוסף זצוק"ל

פרשת השבוע

הלכה שבועית

שאלה: אלו הנוהגים להפריש בכל חודש מעשר כספים, האם יכולים לנכות מסכום המעשר דמי פרנסת בניהם ובנותיהם אשר עמם בבית?

תשובה: הנוהג לתת מעשר כספים, ראשי לנכות מדמי המעשר את הוצאות בניו ובנותיו שהם למעלה מגיל שש שנים. ומכל מקום מי שנהג עד כה לתת מעשר כספים אך ורק לעניינים אחרים, מה טוב שיעשה התרת נדרים על מה שנהג עד כה לתת מעשר לצדקה ממש, ומעתה יוכל לתת ממעות המעשר לצרכי ילדיו. ופשוט שכל זה הוא דווקא במי שמחנך את ילדיו על ברכי התורה ממש, שאז יש מקום לומר שמקיים בזה מצוות צדקה, אבל אם בניו לומדים במוסדות שאינם של תורה וכיוצא בזה, אי אפשר להחשיב הוצאה כזו כמצוות צדקה כלל. ומי שחננו ה' ויש לו לתת מעות לצדקה מלבד הוצאות בניו ביתו, יאחז צדיק דרכו לתת כל המעשר לעניים ולאביונים ולעמלי תורה ולישיבות הקדושות. ועץ חיים היא למחזיקים בה ותמכיה מאושר.

פרשת בראשית היא הפרשה הראשונה בתורה. היא מספרת איך נברא העולם. בכל יום ברא אלוהים יסוד אחר, כמו: אור וחושך; שמים; יבשה וים; צמחים ועצים; שמש, ירח וכוכבים; בעלי חיים. ביום השישי נברא האדם. אבל אלוהים קבע כי "לא טוב האדם לבדו". לכן הוא עשה לו עזר כנגדו – הלוא זו חווה, אשתו של אדם. ביום השביעי נח אלוהים ממלאכתו, וכך נבראה השבת – לשביתה מעבודה ולמנוחת האדם והאדמה. גם על הרצח הראשון מסופר בפרשה: קין רצח את הבל אחיו, ונענש על כך בנדודים ובנשיאת אות קין על מצחו לכל חייו.

לאחר הסיפור הזה מתארת התורה את שושלת הדורות, מאדם ועד נח.

כלל י, סעיף י"א

מה מאוד יש להיזהר שלא להתיר לעצמו לספר לאחרים איך היה לו עסק עם פלוני וגזלו או עשקו, או שחרפו או

ביישו וכיוצא בזה. ואפילו אם יודע בעצמו שהסיפור אמת, ויש את כל הפרטים להתיר, בכל זאת אסור. כיון שבשעת הסיפור כוונתו רק לגנות את חברו ולא לתועלת. וככל שיראה שחבירו מתגנה יותר, כך ייחנה יותר.

לא לקרוא בשעת תפילה וקריאת התורה

שבת שלום

